

Лясы Беларусі

Дзень работніка лесу штогод адзначаецца ў нашай краіне не толькі тымі, хто яго вырошчвае, ахоўвае і даглядае, але ўсімі тымі, хто проста любіць прыроду. Напярэдадні свята карэспандэнт «Голасу Радзімы» звярнуўся да міністра лясной гаспадаркі БССР Сяргея МАІСЕЕНКІ з просьбай адказаць на пытанні, расказаць аб беларускім лесе. Вось што ён паведаміў.

Накіруюцца ў любы канец Беларусі пездам або аўтамабілем, папльвіце па рацэ, і ўсюды вас будзе сустракаць, суправаджаць і праводзіць лес. Лясы займаюць каля адной трэці тэрыторыі рэспублікі, з'яўляюцца яе гордасцю і вялікім нацыянальным багаццем. Лес — адзенне зямлі, ён ахоўвае здароўе чалавека, аказвае ўплыў на клімат і ўраджай. Лес — не проста дрэвы. Гэта арэхі, ягады, грыбы, плады, баравая птушка, прамысловая жывёліна, сенажаці, пашы, крыніцы многіх відаў прыроднай сыравіны, патрэбнай для прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Лес — сябар чалавека, і аб ім, як аб жывой істоце, чалавек складаў і складае песні, казкі, легенды.

Трэцяя частка тэрыторыі рэспублікі... А ўсяго некалькі стагоддзяў назад лес пакрываў амаль палову яе. У дарэвалюцыйнай Расіі лясы, як і землі, былі раздробнены, імі распараджаліся прыватныя ўладальнікі, казна. У гаспадароў была адна мэта: як мага больш вырубіць лесу, каб атрымаць найбольшы даход. Нашым зялёным багаццем цікавіліся і іншаземцы. Польскі кароль Сігізмунд III ў 1631 годзе на адным з сеймаў абмяркоўваў праект пабудовы канала Дняпр—Вілія (канал, дарэчы, так і не быў пабудаваны), па якім збіраўся сплаўляць беларускі лес. У дваццатыя гады нашага стагоддзя беларуская драўніна прадавалася за мяжой з аукцыёна. Дуб і сасна ў 1926 годзе ў Парыжы занялі першае месца. Адзін клён быў прададзены за 700 марака.

Скажыце, калі ласка, якія змены адбыліся ў вядзенні лясной гаспадаркі рэспублікі пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі!

Я прывяду такую лічбу. З 1887 па 1917 год на тэрыторыі Беларусі было высечана 800 тысяч гектараў лесу. Пасаджана толькі 12,5. Моцна пацярпелі нашы лясы ў гады імперыялістычнай вайны і акупацыі.

І вось у 1918 годзе, калі наша краіна знаходзілася ў вельмі цяжкім становішчы, Савецкім урадам быў прыняты дэкрэт «Аб лесе». У пільне Леніна Саветам рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў прагучаў заклік аб неабходнасці ахоўваць лес, рацыянальна, па-гаспадарску карыстацца яго запасамі.

Важным мерапрыемствам у першыя гады Савецкай улады ў справе арганізацыі лясной гаспадаркі ў рэспубліцы з'явілася лесаўпарадкаванне. За дваццаць перадаваенных год было пасаджана 340 тысяч гектараў лесу, прыняты меры па яго ачышчэнні, ахове ад пажараў і самавольных парубак.

Якую шкоду прынесла лесу другая сусветная вайна!

Памятаеце, я казаў, што за трыццаць перадрэвалюцыйных год у Беларусі было высечана 800 тысяч гектараў лесу? Дык за кароткі перыяд акупацыі

фашысты знішчылі ў Беларусі больш паўмільёна гектараў каштоўных лясоў. Вайна прынесла незлічоныя бедствы і пакуты нашаму народу, але не зламала яго волю. Ён змагаўся. І, як чалавек, прыняў на сябе цяжкія ўдары вайны наш лес. Ён укрываў і сарваў народных мсціўцаў, даваў ім прытулак і харчаванне. Лес стаў гразой для акупантаў, і яны помсцілі яму. Гітлераўцы высякалі дрэвы ўздоўж шасейных дарог і чыгункі, вакол населеных пунктаў і месц, дзе размяшчаліся іх гарнізоны. Лес выпальваўся, нявечыўся варварскімі бамбардзіроўкамі і артылерыйскім агнём. Замест вялізных плошчаў лесу з'явіліся вырубкі, гары, пустыкі, могілкі пакалечаных насаджэнняў. Амаль поўнасьцю былі знішчаны жылыя і гаспадарчыя пабудовы, транспарт лясніцтваў і лясгасаў, прапалі планавыя і картаграфічныя матэрыялы.

Не адразу пасля вайны мы змаглі ўзяцца за аднаўленне нашых лясных багаццяў. Акупанты спалілі і разбурылі тысячы беларускіх вёсак і сёл. Лес быў асноўным, а дакладней кажучы, адзіным матэрыялам, які ішоў на будаўніцтва. Наш крапёжны лес дапамог аднавіць данецкія шахты.

У якім стане знаходзіцца наша лясная гаспадарка сёння!

Нягледзячы на вымушанае выкарыстанне вялікай колькасці драўніны для аднаўлення народнай гаспадаркі пасля рэвалюцыі і Вялікай Айчыннай вайны, лясістасць рэспублікі не толькі не скарацілася, але значна павялічылася. Пятая частка беларускіх лясоў была вырашчана за гады Савецкай улады. Штогод мы высаджваем лес на плошчы больш 50 тысяч гектараў.

У нашай рэспубліцы распрацавана цэлая сістэма мерапрыемстваў, накіраваных на скарачэнне непакрытых лесам плошчаў, на паляпшэнне якаснага саставу, развядзенне хуткарастучых і каштоўных для гаспадаркі парод дрэў. У саставе ляснога фонду ёсць бязлесныя балоты і забалочаныя лясныя масівы, якія адыгрываюць вялікую гідралагічную ролю ў водным балансе рэспублікі. Аднак з мэтай павышэння прадукцыйнасці лясоў, частка гэтых земляў падвяргаецца меліярацыі. Асабліваю ўвагу работнікі лесу надаюць такому важнаму і адказнаму ўчастку працы, як ахова зялёных насаджэнняў.

Лясная гаспадарка БССР аснашчана навіейшай тэхнікай, якая дае магчымасць механізаваць лесааднаўленне і іншыя гаспадарчыя работы. У лясгасах рэспублікі зараз каля 700 трактараў, 500 лесапасадачных машын і шмат іншай тэхнікі. Лесапасадачная машына ЛМД-1, створаная Беларускім навукова-даследчым інстытутам лясной гаспадаркі, шырока вядома ў нашай краіне і за мяжой.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Участак запамінаючых прыстасаванняў з'яўляецца адным з лепшых на Мінскім заводзе вылічальных машын імя Арджанікідзе. НА ЗДЫМКУ: майстар участка Тамара БАДЗЯН-КОВА (другая справа) з сяброўкамі па рабоце.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ПАЛЫМЯНАЕ СЛОВА ФУЧЫКА

25 гадоў назад, 8 верасня 1943 года, у гестапаўскім засценку быў пакараны смерцю нацыянальны герой Чэхаславакіі, пісьменнік-камуніст, мужны змагар супраць фашызму Юліус Фучык. Слова Фучыка, таленавітага публіцыста, палымянага патрыёта сваёй радзімы, і сёння кліча на барацьбу супраць контррэвалюцыі, падкопаў імперыялізму і рэакцыі.

У СССР, самай чытаючай краіне свету, кнігі Фучыка выдадзены велізарнымі тыражамі. Яго славуты «Рэпартаж з пятлёў на шыі», напісаны ў турме, — гэта свайго роду кніга-заповіт, у якой Фучык заклікаў: «Людзі, я люблю вас! Будзьце пільнымі!», выходзіла ў СССР 62 разы тыражом у паўтара мільёна экзэмпляраў. А ўсяго твораў Ю. Фучыка выдадзены на 36-ці мовах народаў СССР тыражом каля трох мільёнаў экзэмпляраў.

БЕЛАРУСКІЯ СТАНКІ — БАЛГАРЫІ

Моцныя эканамічныя сувязі звязваюць Балгарыю з індустрыяльнай Віцебшчынай. Каля 10 мадэляў плос-

кашліфавальных станкоў пастаўляюць у брацкую краіну станкабудаўнікі Віцебска і Оршы.

МІЖНАРОДНЫ АУТАРЫТЭТ

Багаты дакументальны і фактычны матэрыял аб'яўляе кніга С. Вайтовіча «БССР у барацьбе за мір і супрацоўніцтва паміж народамі», якую выпускае выдавецтва «Навука і тэхніка» ў Мінску.

Наша рэспубліка — член-заснавальнік Арганізацыі Аб'яднаных Нацый—удзельнічае ў дзейнасці раду буйнейшых міжнародных арганізацый. За пасляваенныя гады ўрад БССР падпісаў больш 70 важных міжнародных актаў па палітычных і прававых пытаннях. Толькі ў гэтым годзе Беларусь удзельнічае ў 50 міжнародных канферэнцыях і нарадах, некаторыя з іх наладжваліся на яе тэрыторыі. У прыватнасці, гэтым летам у нас прайшлі пасяджэнні камісій Савета Эканамічнай Узаемадапамогі па знешняму гандлю, мірнаму выкарыстанню атамнай энергіі, чыгуначнаму транспарту і іншых пытаннях.

Хутка развіваецца і міжнароднае культурнае супрацоўніцтва Беларусі. Тавары-

ства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі ўстанавіла пастаянныя кантакты з 200 арганізацыямі 60 дзяржаў. У інстытутах і тэхнікумах рэспублікі займаюцца сотні замежных студэнтаў, аспірантаў і стажораў з 39 краін.

Рэспубліка займае віднае месца ў знешнегандлёвых сувязях СССР, экспартуе сваю прадукцыю амаль у 80 краін. Яна — нязменны ўдзельнік міжнародных выставак і кірмашоў. За апошні час у Мінску прайшлі выставкі розных галін прамысловасці Польшчы, ГДР і іншых краін.

ДЛЯ ЛЕЙПЦЫГСКАГА КІРМАШУ

У поўным разгары традыцыйнага асенняга кірмашу

Лейпцыгу. Але ўжо сёння розныя фірмы і прадпрыемствы рыхтуюць экспанаты, якія будуць дэманстравацца там у 1969 годзе. Прадстаўіць сваю навінку і калектыў Мінскага завода аўтаматычных ліній. Цяпер тут заканчваецца зборка аўтаматычнай лініі, якая будучай вясной накіруецца ў Лейпцыг.

Новая лінія прызначаецца для поўнай апрацоўкі картэраў задніх мастоў аўтамабіляў «Масквіч».

Новая аўтаматычная лінія распрацавана ў Мінскім СКБ аўтаматычных ліній. На думку спецыялістаў, яна будзе адпавядаць усім сучасным патрабаванням прад'яўляемым да аўтаматычных ліній.

Калгас «Камінтэрн» Магілёўскага раёна пачаў масавую ўборку бульбы. На 527-гектарную плошчу, занятую пад гэтай культурай, выведзена 13 бульбаўборачных камбайнаў і 2 капалкі. Кожны гектар дае па 180—200 цэнтнераў клубняў. НА ЗДЫМКУ: скошванне бульбянага бацвіння перад ўборкай бульбы.

Фота Н. ЖАЛУДОВІЧА.

НАФТАВАЯ РАКА БРАЦТВА

120 мільёнаў тон нафты! Столькі вадкага паліва перапампавана па трубаправоду «Дружба» з 1962 года—з пачатку яго эксплуатацыі. Каменціруючы гэтую лічбу, намеснік міністра газавай прамысловасці А. Сарокін расказаў:

— Акрамя СССР, вадкае паліва з берагоў Волгі атрымаваюць Венгрыя, ГДР, Польшча, Чэхаславакія. Нафтаправод «Дружба» стаў сімвалам супрацоўніцтва і ўзаемадапамогі народаў і сацыялістычных краін. Ён дзейнічае рытмічна, без затрымак. Высакая якасць нафты ў дакладна прызначаныя тэрміны падаецца на нафтахімічныя прадпрыемствы.

Трубаправод «Дружба» мае вялікае эканамічнае значэнне для развіцця народнай гаспадаркі сацыялістычных краін. Гэта можна паказаць хаця б на прыкладзе Чэхаславакіі. З 1962 года сюды пададзена больш як 32 мільёны тон нафты. Яна перапрацоўваецца на радзе прадпрыемстваў, у тым ліку на заводзе імя чэхаславацка-савецкай дружбы ў Залужы і на камбінаце «Слаўнафт» (Браціслава). Нафта служыць сыравінай для вытворчасці пластыка, вадкага, дызельнага паліва, бензіну.

Цяпер вядуцца работы па пашырэнню нафтавай магістралі. Паток волжскай нафты ў сацыялістычныя краіны будзе ўвесь час павялічвацца.

САВЕЦКУЮ ТЭХНІКУ КУПЛЯЮЦЬ 62 КРАІНЫ

Звыш 500 буйнейшых савецкіх заводаў пастаўляюць на знешні рынак абсталяванне для нафтавай, металургічнай, вугальнай і некаторых іншых галін прамысловасці.

Экспарт савецкіх машын і абсталявання павялічваецца з году ў год. 15 год назад аб'яднанне «Машынаэкспарт» пастаўляла абсталяванне ў 17 краін. Цяпер сярод яго гандлёвых партнёраў — фірмы і арганізацыі 62 краін Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі.

Узоры экспертнай прадукцыі аб'яднання прадэманстраваны на 15 міжнародных кірмашах і 16 спецыялізаваных выстаўках у зарубежных краінах.

ЛЯСЫ БЕЛАРУСІ

[Пачатак на 1-й стар.]

Перад гэтай навуковай устаноўай стаіць многа адказных задач. У першую чаргу яна займаецца вывучэннем жыцця лесу. Вучоныя інстытута распрацавалі эфектыўныя біялагічныя метады барацьбы са шкоднікамі. Многа ўвагі ўдзяляецца пераводу ляснога насенняводства на элітную аснову. Селекцыя драўнінных парод, меліярацыя лесу, ахова яго ад хвароб, аблясенне непрагодных для сельскай гаспадаркі зямель, полеахоўнае лесаразвядзенне на асушаных тарфяніках — вось далёка няпоўны пералік пытанняў, якімі займаюцца вучоныя навукова-даследчага інстытута.

Якія кадры мае ў сваім распараджэнні лясная гаспадарка і дзе яны рыхтуюцца!

Да рэвалюцыі ў Беларусі не было сваіх лясных навучальных устаноў. Цяпер Беларуска-тэхналагічны інстытут рыхтуе кадры лясных спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі. Пра-

цуюць Полацкі лясны тэхнікум, Барысаўская лясная школа, навукова-даследчы інстытут лясной гаспадаркі. Ёсць таксама беларуская праектна-разведвальная экспедыцыя, якая складае праекты на асушэнне лясных зямель.

У сістэме лясной гаспадаркі Беларусі працуе каля трох тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй.

Што вы можаце расказаць аб запаведных беларускіх лясах!

Заповедныя лясы займаюць у нас асобае становішча. На тэрыторыі Беларусі размешчана запаведна-паляўнічая гаспадарка «Белавежская пушча», якая мае шырокую сусветную вядомасць. У 1925 годзе з мэтай захавання баброў быў арганізаваны Бярэзінскі запаведнік. Часткова можна лічыць

заповеднікам Налібоцкую пушчу, а таксама як помнікі прыроды ахоўваюцца асобныя гаі, паркі, і ўнікальныя дрэвы.

У лясах Белавежскай пушчы сустракаюцца дубы-волаты ва ўзросце 600—700 год, вышыняй да 45 метраў. Да нашых дзён захаваліся і добра сябе адчуваюць сучаснікі мамантаў — зубры, якіх тут больш як 70. Бярэзінскі запаведнік — гэта прыродны комплекс расліннага і жывёльнага свету. Ён адзінае месца ў Беларусі, дзе жыве буры мядзведзь.

У заключэнне гутаркі міністр расказаў аб тым, што лясная гаспадарка рэспублікі мае вялікія перспектывы. Яна будзе развівацца і далей. У прыватнасці, вялікая ўвага будзе надавацца стварэнню зялёнай зоны вакол Мінска і іншых вялікіх і малых гарадоў Беларусі. На кожную тысячу чалавек павінна быць вырашчана 130 гектараў зялёных насаджэнняў.

Беларускі навукова-даследчы інстытут лясной гаспадаркі. НА ЗДЫМКУ: загадчык аддзела, аховы лесу кандыдат біялагічных навук Леанід КРУШАЎ аглядае калоніі мікраарганізмаў — ворагаў ляснога шкодніка сасновага шаўкапрада.

даецца: «У даліне «А» забіта камуністаў 560, нашых 5 лёгка паранена, а ў канцы тыдня паведамленне: «Забіта за тыдзень 5 000 камуністаў, нашых—220».

Сёння прэзідэнт ЗША Джонсан убераецца ў пер'е белага голуба міру і выступае супраць умяшання ў інтарэсы і палітыку іншых дзяржаў. Шкадуючы, што ў Чэхаславакіі не ўдаўся контррэвалюцыйны бунт, Джонсан зараз лье слёзы кракадзіла з прычыны затрымкі там «лібералізацыі» і «дэмакратызацыі». Джонсан — голуб міру. Цуд! Не веру сваім вушам. Па чых загадах знішчаюць у В'етнаме дзяцей, жанчын, старых? Хто кінуў у Дамініканскую Рэспубліку танкі і 30 000 узброеных да зубоў парашуцістаў, каб задушыць вызваленчы рух?

Мала гэтага. Свайму амерыканскаму народу падлісвае прыгазор смерці, гора, голаду. Калі планавалася вайна ў В'етнаме, Джонсан меў нараду з вайсковымі спецыялістамі. Першае пытанне, якое яго цікавіла, гэта — колькі спатрэбіцца паслаць войска ў Паўднёвы В'етнам, каб перамагчы вызваленчы рух? Не менш 500 000 салдат, адказалі спецы, і будзе каштаваць гэта 32 мільярды долараў у год. Другое пытанне Джонсана — а колькі загіне ў год з гэтых паўмільяна? Беручы пад увагу мясцовыя ўмовы, сказалі спецы, у сярэднім павінны загінуць 5 працэнтаў, раненых будзе працэнтаў 15. Ці іначай кажучы, 25 000 забітых і 75 000 раненых. О-кай, кажа Джонсан, Амерыка можа аддаць 25 000 жыццяў. Такім чынам, ён падлісвае смяротны

прыгавор 25 тысячам маладых амерыканскіх хлопцаў і загадвае спаліць, пусціць у пазетра маёмасці на 32 мільярды ў год.

А трэба помніць, што вайна ў В'етнаме палая ад 1963 года і калі закончыцца, невядома. Адкуль бяруцца гэтыя 32 мільярды? Хто аплачвае ваенныя выдаткі? Вядома, той, хто плаціць падаткі. Падлічана, што амерыканцы з 1 студзеня па 11 мая кожны дзень да 11 гадзін працуюць толькі на падаткі. Цяпер падаткі павялічаны яшчэ на 10 працэнтаў.

У мінулым годзе ў газетах была апублікавана адозва Чырвонага Крыжа, у якой заклікалі людзей ахвяраваць грошы на дапамогу в'етнамскім дзецям, абпаленым напалмам, параненым у час бамбардзіровак. А тое, што дзеці пакутуюць ад налетаў амерыканскай авіяцыі, не хавае нават афіцыйная прэса. Вось прыклад. У трох мілях ад базы ЗША была вёска, куды ніколі партызаны не заходзілі. Адночы амерыканскія лётчыкі ў час «прапрактыкаванняў» «памылкова» скінулі бомбы на школу, дзе якраз праходзілі заняткі. Забілі 30 дзяцей, а колькі паранілі і колькі забілі дарослых, аб гэтым газеты не паведамлялі. Бацькі забітых дзяцей прынеслі іх трупы на амерыканскую базу. Яны крычалі: «Ешце мяса нашых дзяцей!» Але, відаць, іх крыкі і слёзы не дайшлі да прэзідэнта, як і слёзы 25 000 амерыканскіх матак, што аплакваюць сваіх сыноў. Джонсану не да іх — ён змагаецца за «дэмакратыю».

У мінулым годзе ў ЗША ад-

быўся тыдзень пратэсту супраць вайны ў В'етнаме. У Вашынгтоне сабралася больш 100 000 чалавек, але іх ніхто не выслухаў. Капіталістам, якія нажываюцца на гэтай вайне, няма справы да народа. Вынікам пратэсту былі арышты тых, хто выступаў з прамовамі супраць забойства в'етнамскіх дзяцей. Доктар Спок і яго палітнікі атрымалі па 5 год турмы і 10 000 долараў штрафу.

Вось якую палітыку вядзе Джонсан, і гэтую палітыку падтрымліваюць імперыялісты. У канцы жніўня ў Чыкага адбылася так званая канвенцыя дэмакратычнай партыі. Туды з'ехаліся капіталісты, каб даць народу аднаго кандыдата ў прэзідэнты. На ўсякі пажарны выпадак у Чыкага было сцягнута 11 000 паліцэйскіх, 5 500 вайскоўцаў. Гэтага здалася мала, туды яшчэ падкінулі 6 000 (а можа, два ці тры разы па 6 000) дэсантнікаў. Месца, дзе адбыліся «дэмакратычныя выбары» кандыдата на пост прэзідэнта, было абнесена калючым дротам і абстаўлена танкамі. Цікава, супраць каго скіравана была ўся гэтая сіла? В'етнамцаў жа ў Чыкага няма. Выбранец народа Джонсан накіраваў штыкі на свой жа народ. Гэта і ёсць «сама дэмакратычная дэмакратыя». Такім чынам, нам вылучылі аднаго кандыдата.

У свой час бог таксама дазволіў Адаму «выбіраць» сабе жонку. У нас значна большы выбар — мы маем аж дзюж прэзідэнцкіх Еў, праўда, занадта ідэнтычных.

Якуб ШКРАБ.

ЗША.

Раскос — узорна-паказальнае лясніцтва Ваўкавыскага лясгаса, перадавога на Гродзеншчыне. Неаднаразова яго калектыву быў удзельнікам ВДНГ, узнагароджваўся сярэбранымі і бронзавымі медалямі выстаўкі. Звыш дваццаці год працуе тут ляснічы Мікалай Іванавіч Смірноў. Радзіма высока ацаніла яго працу — перадавы лесавод узнагароджаны ордэнам Леніна. НА ЗДЫМКУ: М. СМІРНОЎ [злева] і ляснік абходу выдатнай якасці І. БЫЧОК.

Фота А. ПЕРАХОДА.

АЛЁНІНА ГОРКА

Маладзенькая паштальёнка, што носіць пошту ў дамы па завулку Даватара ў Гродна, была аднойчы вельмі здзіўлена. Адкуль раптам столькі пісьмаў Алёна Антонаўне Латышовай? Учора і пазаўчора ўручыла па добраму дзесятку. І сёння паўтузіна. Спытала аб гэтым у адрасата і пачула ў адказ:

— Дзеці мяне знайшлі, дзеці пішучь...
— Няўжо іх так многа ў вас? — ускінула бровы дзяўчына.

— Пакуль знайшліся 28...
...Так, гэта былі пісьмы дзяцей, якіх у цяжкую гадзіну вайны вырвала з рук смерці Алёна Антонаўна.

Стагналі ад выбухаў Ветрынскія лясы. Фашысты выконвалі загад: любой цаной пакончыць з партызанамі, якія тут замацаваліся.

Народныя месціцы адыходзілі ў лясныя балоты. Тут, непадалёку ад вёскі Быкаўшчына, і трапіла ў рукі карнікаў незвычайная здабыча — партызанскі дзіцячы сад. Разлаванныя карнікі з цяжкасцю адарвалі ад кучкі дзяцей дзюж дзяўчат-выхавальніц. Малых пакідалі на вахы, а старэйшых звязалі адной вяроўкай і пагналі ў Варонічы. Тут, у камендатуры, старшы паліцай, штурхаючы ў грудзі дзяцей аўтаматам, пытаўся:

— Чый? Дзе бацька?
Што маглі адказаць яму няшчасныя дзеці?

Бачачы, што попыт нічога не дасць, старшы паліцай махнуў рукою:

— У яму!
Паліцай пагналі дзяцей да ямы. Але загад раптам быў адменены цыбатым оберлейтанантам. Выскачыўшы з каласкі матыцкіла, ён крыкнуў: «Узяць у лагер — патрэбны для эксперыменту».

Так тры дзесяткі партызанскіх дзяцей апынуліся за калючым дротам.

— Дзядзенька, хлеба... — цягнуліся да ахоўніка кожную раніцу дзіцячыя худзенькія ручкі. Нават яму, здрадніку, было някавата — адварочваўся.

Чакалі прыезду нямецкіх эскулпаў. Але тыя чамусьці затрымліваліся.

...У гэтыя дні і з'явілася ў Варонічах «бежанка». Назвалася Алёнай Латышовай. Стараста дапытваў яе. Сказала, што муж прапаў без вестак, а яна прыйшла да брата-інваліда: куды дзенешся з дачкой-малалеткай.

— Ну, жыві-пажывай, Алёна, ды не дурь, — прыгразіў стараста. — Ледзь што ведаеш... — зацягнуў ён вакол горла ўяўную пятлю. А ў Варонічы ў гэты час сталі прыганяць палонных. Бежанку бачылі ля лагера. Прынікну да калючага дроту, углядаецца ў худыя твары, ахоўніка прыніжана просіць:

— Не ганіце, я адну хвілінку... Ці няма майго тут?..

І аднойчы разам з суседскай дзяўчынкай Зінай Зелянкавай прынесла кошык з салам і яйкамі, каб задобрыць ахоўніка. І вось, калі ахоўнік забіраў прынесенае, кінула Алёна акраец хлеба праз калючы дрот.

Ахоўнік закрычаў, ударыў жанчыну аўтаматам па галаве. Упала Алёна, але, падаючы, бачыла, як рукі палоннага прагна схпілі хлеб.

Папаўзла Алёна дадому, а той жа ноччу прайшла па Варонічах чутка: перарэзаўшы дрот, збегла з лагера група палонных. Гэта яны, Алёніны кусачкі, папрацавалі: іх яна перакінула ў хлебным акраіцы.

Адляжалася, а праз некалькі дзён пайшла да старасты. Брат, маўляў, захварэў, цяжка пракарміцца ёй з дачушкай. Дзе б кавалак хлеба зарабіць?

Прызначылі Латышова даглядаць партызанскіх дзяцей. Абазвакі простыя: зварыць вядро бульбы, каб не памерлі да прыезду немцаў. Яна толькі таго і чакала. Дзеці былі ў страшным стане. Прыгатавала яна лазню, нажніцамі папрацавала. Хоць і схудалыя, слабенькія, але іншымі сталі дзеткі. Адчулі мацярынскую ласку, прыхіліліся да Алёны Антонаўны. І раптам страшная вестка: немцы за дзецьмі едуць!

Гэтай жа ноччу тайна вывела Алёна Антонаўна дзяцей. Самую маленькую Раю на руках несла, трое за спадніцу трымаліся. Астатнія беглі адзін за адным.

Памочнікам яе быў Валодзя Стрэльчанка. Ён і адшукаў Алёну Антонаўну праз столькі год.

Прывяла ўсіх у зямлянку, у самую глуш лесу. Заваліла ўваход галлём, хвойнымі лапамі. Толькі сцягне, ідзе, хаваючыся, да вёскі. Прадукты для дзяцей збірае. Давалі людзі апошняе.

А з усходу ўсё чутней была кананада, усё бліжэй Савецкая Армія. Так і выратавала Алёна Антонаўна Латышова трыццаць партызанскіх дзяцей.

Пасля прыходу нашых накіравалі іх у Быкаўшчыну ў дзіцячы дом. Прызначылі Алёну Антонаўну выхавальніцай. Тут і даведлася яна, што жывы муж, шукае яе.

Пацалавала яна дзяцей, абняла кожнага і паехала ў Гродна. Адгэтуль пайшла яна ў сорака першым, сюды і вярнулася.

Кожны ведае яе на Гродзенскай швейнай фабрыцы, дзе працуе яна цяпер у сталовай. Любіць яе за ласкавае слова, за дабрату. Называюць яе за подзвіг «маці трыццаці дзяцей».

Тое месца, дзе хавала гэта незвычайная жанчына выхаванцаў партызанскага дзіцячага сада, назвалі на Віцебшчыне «Алёнінай горкай».

В. ЯРКІН.

НАШЫ ГОСЦІ

ЧАЛАВЕК РАСПРАВІЎ ПЛЕЧЫ

Нарадзіўся і вырас я ў маленькай і глухой вёсачцы Гірск Кобрынскага раёна. Сям'я ў нас была вялікая — 13 душ. Жылі бедна. Калі мне споўнілася семнаццаць, я разам з іншымі вырашчыў ехаць на заробаткі. Але куды?

Нехта пусціў чутку, што шчаслівае жыццё ў Амерыцы, што там няма бедных і ўсе людзі жывуць у дастатку. Сялянская душа даверлівая. Вацька з маці благаславілі мяне ў далёкі шлях і пажадалі шчасця.

Аднак расчараванне прыйшло з першых жа хвілін на чужой зямлі. Ніхто нас не сустраў і мяжкі пасцеляў не прыгатаваў. Гэта быў 1912 год. Так упяршыню я сутыкнуўся з нормамаі краіны долара. Аказваецца, і ў Амерыцы была галеча, беспрацоўе і абяздоленыя людзі. Паездзіў я па краіне і вярнуўся дадому. Замест золата я прывёз будзільнік.

Пачалася першая сусветная вайна. Мяне прызвалі ў царскую армію.

У 1921 годзе я вярнуўся ў родныя мясціны, але беднасць давіла па-ранейшаму, і ў хуткім часе я зноў адправіўся ў Канаду.

Шаснаццаць год працаваў у фермера, затым стаў фермерам сам.

Радзіму сваю я не забываў ніколі. Заўсёды мне хацелася пабываць у сваёй вёсцы і пабачыцца з роднымі. У красавіку 1968 года я прыбыў у Гірск. Уражанняў у мяне вельмі многа, і ўсе яны добрыя. Ні ў адной капіталістычнай краіне няма такога парадку, каб хлелароб атрымоўваў ад дзяржавы пенсію. Гэта ёсць у Савецкім Саюзе.

На месцы ранейшых непрадзільных балот раскінуліся ўрадлівыя палі. Шумяць лясы і сады. Каб удосталь на-

дыхацца паветрам роднага краю, я раніою падымаўся і ішоў у поле. Цяжка мне было пазнаць месца, дзе быў раней наш хутар Кіла, а цяпер раскінуліся землі трыццці палыводчай брыгады калгаса «40 год Кастрычніка».

Хадзіў я па месцах баёў партызан з гітлераўцамі, пабываў ва ўрочышчы «Палагіна», дзе пахаваны адважныя месціцы. Я схіляю галаву перад мужнасцю маіх сучаснікаў, якія аддалі сваё жыццё за Радзіму.

У мяне часта пталіся, як людзі жывуць у Амерыцы?
— Багатыя з кожным днём становяцца багацейшымі, а бедныя — бяднейшымі, — адказаў я.

З радасцю я глядзеў на дзяцей у маёй вёсцы. Усе яны жыццяродныя, вучацца ў школах, многа чытаюць. Некалі белы хлеб у нас з'яўляўся на сталае не вялікі дзень, а цяпер кожны дзень у маіх землякоў вялікі дзень. Яйкі, смятана, малако, масла, мяса сталі надзённым харчаваннем у кожнай калгаснай сям'і.

І яшчэ знамянальна тое, што ўсе людзі дружна працуюць і вераць у заўтрашні дзень. Раней у нашай вёсцы не было ніводнага чалавека з сям'ядавай адукацыяй, цяпер дзеці хлеларобаў атрымліваюць сярэднюю адукацыю і многія паступаюць у вышэйшыя навуцальныя ўстановы. Скончыўшы іх, працуюць урачамі, інжынерамі, педагогамі. А Рыгор Феадосьеў Курышка выкладае замежную мову ў Гродзенскім медыцынскім інстытуце, рыхтуецца стаць кандыдатам навук.

У мяне на Радзіме чалавек расправіў плечы. Аб усім гэтым я буду расказваць сваім сябрам і знаёмым у Канадзе.

Г. ПЯТРУЧЫК.

Канада.

НА НІВЕ НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

... «Радзіма мая дарагая, ты ў шчасці жаданым жыві!» Гэтая песня паэта Алеся Бачылы і кампазітара Уладзіміра Алоўнікава вельмі папулярная ў нашай рэспубліцы. Першыя яе такты кожную раніцу гучаць пазыўнымі радзі. Яе ахвотна слухаюць людзі са сценаў і самі спяваюць у полі, на святых, у клубах і палацах культуры. Вельмі яскрава і сардэчна выказана ў гэтай песні ўсё тое, чаго жадаў і дамогся беларускі народ у брацкім сузор'і савецкіх рэспублік.

Многага дасягнула наша рэспубліка за свае пяцьдзесят год у гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Па-сапраўднаму раскрыліся творчыя здольнасці і талент народа.

Зараз у нас у рэспубліцы, акрамя шматлікіх прафесійнальных калектываў, працуюць звыш 23 тысяч гурткоў і калектываў мастацкай самадзейнасці. У іх удзельнічае больш 360 тысяч чалавек. Прыведзеныя лічбы датычацца дарослага насельніцтва. Яшчэ ёсць і шматлікія калектывы дзіцячай і школьнай самадзейнасці. Такім чынам, агульная лічба аматараў мастацтва значна вышэйшая.

Каб паўной задаволіць разнастайныя густы ўсіх аматараў мастацтва і стварыць найбольш спрыяльныя ўмовы для раскрыцця іх здольнасцей, у нас працуюць калектывы амаль усіх відаў і жанраў, творчых напрамкаў і выканаўчага дыяпазону. Гэта самадзейныя тэатры — оперныя, драматычныя, музычна-драматычныя, музычнай камедыі (аперэты), юнага глядача, лялек, мініятур, мімікі і жэста, эстрадныя; хо-

ры — народныя, акадэмічныя і калэжы; сімфанічныя аркестры, аркестры народных інструментаў (у тым ліку цымбальныя, дудароў), духавыя і эстрадныя аркестры.

З гэтых калектываў хочацца ў першую чаргу адзначыць адзін са старэйшых, шырока вядомы не толькі ў рэспубліцы, але і далёка за яе межамі народны ансамбль песні і танца Палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна горада Гомеля. Нязменна працуюць і ім Аляксандр Рыбальчанка, народны артыст Беларускай ССР. Гэта пачэснае і высокае званне ён атрымаў за вялікія поспехі, дасягнутыя ў галіне самадзейнага мастацтва.

У ансамблі многія беларускія народныя танцы як бы нарадзіліся другі раз. Яны сталі багацейшымі кампазіцыйна і

па малюнку, больш масавымі, тэхнічнымі, тэмпераментнымі. Нельга застацца абыякавым, калі ў выкананні народнага ансамбля бачыш неўміручую класічную, але стаўшую больш іскрыстай, імклівай «Лявоніху», лірычны «Ча-

В. СТАЛЯРОУ (Рагачоўскі раён, вёска Каменка). ПЕРАД БОЕМ. Дрэва, разьба.

К. КАЗЕЛКА (Давід-Гарадок). ПАРАНЕНЫ ВОІН І САНІТАРКА. Дрэва, разьба.

рот», удалую і раздольную, шырокую, як душа славяніна. «Рускую пляску» або сапраўды акрабятчыны, агністы «Украінскі танец». У праграмах канцэртаў ансамбля чыгуначнікаў ёсць многа цікавых народных і сучасных савецкіх песень, літаратурна-музычна-харэаграфічных кампазіцый, тэатралізаваных прадстаўленняў, прысвечаных знамянальным датам, вялікім падзеям у жыцці савецкіх людзей.

Усё сказанае вышэй у значнай ступені можна аднесці і да вядомага народнага ансамбля песні і танца «Нёман» з Гродна (мастацкі кіраўнік — выхаванец Беларускай кансерваторыі, заслужаны дзеяч культуры Адам Чопчыц).

Вялікай музычнай культурай вызначаюцца вакальныя і танцавальныя нумары ў выкананні другога калектыву з Гродзеншчыны — Смаргонскага ансамбля песні і танца імя Агінскага, які ў сваім рэпертуары мае вельмі пазытыўную кампазіцыю на вядомы музычны твор «Паланез», імя аўтара якога носіць ансамбль.

Нязменным поспехам у слухачоў карыстаюцца выступленні самабытных народных хораў сяла Азершчына з Гомельшчыны, сяла Вялікае Падлессе, аб якім вядомы музычны дзеяч А. Свешнікаў сказаў, што гэта сапраўдная жамчужына народнага мастацтва і дзе ўпершыню пачынаў сваю дзейнасць народны артыст БССР Г. Цітовіч, зараз мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага народнага хору БССР.

У сур'ёзныя творчыя калектывы выраслі і нашы аркестры. Народны сімфанічны аркестр

Магілёва (кіраўнік — заслужаны дзеяч культуры М. Салдатаў) налічвае ў сваім складзе амаль 70 музыкантаў. У яго рэпертуары сімфоніі Чайкоўскага, Каліннікава, Бетховена.

Народны цымбальны аркестр Асіповіцкага дома культуры мае каля 40 удзельнікаў. Надзвычай цікавае гучанне атрымалі ў яго выкананні «Лявоніха», «Крыжачок», «Мікіта», «Шастак», «Полька», «Музычны момант» Шуберта, «Венгерскі танец № 5» Брамса, «Іспанскі танец» Чайкоўскага, «Маладзёжны танец» Камінскага і іншыя творы. Не менш цікавыя цымбальныя аркестры Смаргонскага і Пастаўскага РДК, народныя аркестры Белдзяржуніверсітэта і Палаца культуры чыгуначнікаў Гомеля, сімфанічныя аркестры Брэста і Гродна, эстрадныя аркестры Мінскага палаца культуры прафсаюзаў і Пінскага дома культуры.

Каля чатырох з паловай тысяч тэатральных калектываў налічваецца ў нашай рэспубліцы. Высокую ацэнку тэатральнай грамадскай і шматлікіх глядачоў атрымалі спектаклі «Раскіданае гняздо» Я. Купалы (Мазырскі народны тэатр), «Крамлёўскія куранты» М. Пагодзіна (драматычны калектыву Аршанскага льнокамбіната), оперы «Травіята» Дж. Вердзі і «Кастусь Каліноўскі» Д. Лукаса (народная студыя Мінскага палаца культуры прафсаюзаў) і многія іншыя.

Творчы ўзровень спектакляў народных тэатраў даў магчымасць у свой час удзельнічаць у іх акцёрам акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы. У «Паўлінцы» Ашмянскага народнага тэ-

СЮДЫ

НЕ

ЗАРАСТАЕ

СЦЕЖКА

Людзі розных узростаў і прафесій з усіх куткоў нашай неабсяжнай Радзімы з хваляваннем пераступаюць парог Літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа, у сямі залах якога экспануюцца матэрыялы, звязаныя з жыццём і творчым шляхам песняра: кнігі, шматлікія фотаздымкі, карціны, рукапісы, пісьмы, асабістыя рэчы... Рабочы кабінет і спальня захоўваюцца ў такім выглядзе, у якім былі пры жыцці паэта.

У гэтым доме ў апошнія гады жыў і працаваў Якуб Колас. Тут былі закончаны паэмы «Рыбакова хата», трылогія «На ростанях», напісаны шматлікія вершы, крытычныя і публіцыстычныя артыкулы. Гасцінна сустракаў народны пясняр у сваім доме пісьменнікаў, дзеячоў культуры і мастацтва, рабочых і калгаснікаў, студэнтаў і школьнікаў.

Побач з домам высаіца сосны і пасаджаныя рукамі паэта бярозкі, ліпы, дубы, клёны, каштаны... Штогод квітнеюць яблыні, ігрушы, якія дбайна вырошчваў гаспадар.

І кожны, хто наведвае гэта памятнае месца, адкрывае для сябе новыя старонкі з жыцця і творчасці вялікага пісьменніка, мастацкае слова якога ад пачатку да канца заўсёды служыла працоўным людзям. Аб гэтым яскрава сведчаць запісы наведвальнікаў у памятнай кнізе музея.

«Я вельмі люблю творы Якуба Коласа. З цікавасцю чытаю кожны радок, у якім гаворыцца аб народным паэце. Усім сваім сябрам заўсёды раю: калі вы хочаце ведаць і любіць беларускую мову, вучыцеся ёй у Якуба Коласа. У музеі мне вельмі спадабалася. Цішыня, урачыстасць, і здаецца, што Канстанцін Міхайлавіч жыве і знаходзіцца дзесьці побач з намі», — такі запіс пакінула ў кнізе водгукі студэнтка Надзея Квачонак з горада Донышчы.

«Аглядаючы музей Якуба Коласа, я многае ўспомніў з часоў сваёй маладосці, калі прымаў удзел у падпольнай ба-

рацьбе ў 30-х гадах супроць фашыскага тэрору пілсудчыкаў, — піша паэт Васіль Струмень. — У барацьбе за лепшую долю надавалі нам сілы і загартоўвалі нас рэвалюцыйныя вершы і іншыя творы несмяротнага нашага волата рэвалюцыйнага мастацкага слова».

Шмат прыхільнікаў мастацкага слова Якуба Коласа бывае на яго радзіме. На Стаўбцоўшчыне захавалася многа памятных мясцін, звязаных з жыццём народнага паэта. З вялікай цікавасцю аглядаюць наведвальнікі дом у Акінчыцах, дзе ён нарадзіўся, лесічоўкі Ласток і Альбуць, дзе прайшлі яго дзіцячы і юнацкія гады, завітваюць у Смольно да ягонага малодшага брата — дзядзькі Юзіка, які па-майстэрску чытае раздзелы з «Новай зямлі», шматлікія вершы, водзіць па залах філіяла Літаратурнага музея Якуба Коласа. Уражанняў у наведвальнікаў надзвычай багата.

«З вялікім ў сэрцы хваляваннем, Да гэтых месц з заміланнем Музей мы гэты аглядалі, Паклон свой нізкі пасылалі Якубу Коласу, паэту, Што апяваў мясціну гэту, Свой родны, блізкі, мілы кут, Што з панскіх вызваліўся пут», —

так выказала свае ўражанні настаўніца з Брэста А. Сазонава.

Перагортваеш яшчэ і яшчэ раз старонкі памятных кніг, чытаеш водгукі наведвальнікаў і ўсім сэрцам адчуваеш, як наш народ любіць і цэніць, глыбока паважае і шануе свайго любімага песняра — незабыўнага дзядзьку Якуба.

М. БАЗАРЭВІЧ.

ІХ СЛАВА БЕССМЯРОТНАЯ

13 верасня споўнілася 25 год з дня падпісання Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні звання Героя Савецкага Саюза арганізатарам і кіраўнікам падпольнай камсамольскай арганізацыі «Маладая гвардыя»: Ульяне Громавай, Івану Земнухову, Алегу Кашавому, Сяргею Цюленіну і Любові Шаўцовай.

Яны жылі ў Краснадоне, невялікім шахцёрскім горадзе на Украіне. Вучыліся, сябравалі, пісалі вершы. Як і ўсе савецкія юнакі і дзяўчаты, марылі аб тым часе, калі, скончыўшы школу, прыдуць на дапамогу бацькам і маці.

Але іх светлым марам не суджана было збыцца. Фашыскай Германія вераломна напала на Савецкі Саюз. Пачалася Вялікая Айчынная вайна. Калі гарады і вёскі Данбаса аказаліся часова акупіраванымі ворагам, жыхары Краснадона, моладзь узяліся на

абарону Радзімы. Камуністычная партыя стварыла разгалінаваную сетку партыйнага і камсамольскага падполля на акупіраванай тэрыторыі. Грознай сілай для акупантаў сталі шматлікія атрады народных месціўцаў.

У барацьбу з ворагам уключыліся краснадонскія камсамольцы. У верасні 1942 года быў створан штаб арганізацыі юных падпольшчыкаў, названы гордым імем «Маладая гвардыя». Камандзірам быў выбран Іван Туркеніч, камісарам — Алег Кашавы. Кіравала баявой дзейнасцю «Маладой гвардыі» партыйнае падполле.

Юнакі і дзяўчаты, уступаючы ў арганізацыю, давалі клятву. У ёй былі такія словы: «...Я клянуся помсціць бязлітасна за спаленыя, разбураныя гарады і вёскі, за кроў нашых людзей, за пакутніцкую смерць 30 шахцёраў-герояў. І калі для гэтай помсты будзе патрэбна маё жыццё, я аддам яго без хвіліны вагання...»

Маладагвардзейцы распаўсюджвалі сярод насельніцтва лістоўкі, у якіх выкрывалі хлуслівую фашысцкую прапаганду, наведвалі

зводкі аб перамяшчэнні часцей Савецкай Арміі. Юныя патрыёты выкарыстоўвалі любую магчымасць для барацьбы з ворагам: нападлі на аўтакалоны, наладжвалі на дарогах аварыі, выводзілі са строю абсталюванне майстэрняў. Адной са смелых аперацый быў падпал біржы працы, дзякуючы якому многія юнакі і дзяўчаты былі выратаваны ад угону ў рабства. На ўсё жыццё запомнілася жыхарам Краснадона 25-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі: з раніцы на ўсіх высокіх будынках акупіраванага горада развяліся чырвоныя сцягі, вывешаныя маладагвардзейцамі.

Падпольная партыйная арганізацыя пачала падрыхтоўку да ўзброенага нападу на нямецкі гарнізон. Вялікае месца ў гэтай аперацыі адводзілася «Маладой гвардыі». Але план не ўдалося ажыццявіць. Па здрадніцкаму данося многія маладагвардзейцы і камуністы былі арыштаваны гестапа. Яны мужна вялі сябе ў фашысцкім засценку, праявілі непахісную стойкасць, веліч духу. Іх не зламлі катаванні. Героі загінулі, аддаўшы жыццё сваё за шчасце Радзімы, за свабоду савецкага народа. Імяны іх, іх слава — бессмяротныя.

Г. ПАЎЛАВА, АДН.

СОЦИАЛИЗМ И ЛИЧНОСТЬ

ЛИЧНОСТЬ, личность, личность, и не просто личность, а личность свободная, творческая, критически мыслящая — эти слова, как некое заклинание, звучат ныне на всех континентах и языках. «Ренессанс гуманизма» — так коротко и значительно отмечают это явление некоторые философы.

Можно было бы приветствовать внимание к этой древней и вечно новой проблеме, тем более что оснований для ее постановки вполне достаточно. С одной стороны, социализм формирует новую, социалистическую личность; с другой — капитализм создает новые угрозы развитию человека: усиление тоталитаризма и реакции в буржуазном обществе, возрождение фашизма, угроза термоядерной войны. Но во всем этом акцентом является проблема личности: есть одно, обращающее на себя внимание, обстоятельство: очень многие книги и газеты на Западе, передачи «Голоса Америки», Би-би-си, «Немецкой волны» и прочих «голосов» и «волн» озабочены исключительно судьбами личности... в социалистических странах.

Можно подумать, что это не империализм обрекает миллионы безработных на самую страшную трагедию личности — лишение возможности трудиться, приложить к чему-либо свои силы и знания. Можно подумать, что не американские империалисты сеют смерть и разрушение в странах, которые борются за то, чтобы жить в соответствии со своей волей. Можно подумать, что это не в США среди бела дня стреляют в неугольных политических деятелей, что это не у них против безоружных бедняков бросают полицию и перво-

классную военную технику. Почему же целые отряды специально подготовленных так называемых «советологов» столь рьяно занимаются делом, которое, как может показаться наивным людям, вовсе их не касается?

Причина в том, что признание или непризнание достижений социализма в этой области прямо задевает коренные интересы господствующих классов буржуазных стран. Если новый человек в социалистическом обществе действительно существует и если он действительно обладает высокими идейно-нравственными качествами, значит, социально-экономические и политические преобразования в этих странах служат интересам людей труда, значит, политическая и экономическая программа коммунистов правильна. Вот почему буржуазная пропаганда с таким рвением и так широко, как если бы ее организаторы считали это задачей номер один, пытается развенчать успехи социализма в формировании нового человека.

Одни из них утверждают, что Советам не удалось воспитать в людях «типично большевистских» качеств — хладнокровной, расчетливой страсти фанатиков».

Другие рассуждают так: поскольку в СССР еще имеются спекулянты, воры, жулики, проблему нового человека советскому обществу решить не удалось.

Третьи вообще берут под сомнение возможность формирования новой личности при социализме.

При некотором внешнем различии в подходе наших критиков к этому вопросу очевидно их явное намерение скомпрометировать самую идею возможности формиро-

вания новой, социалистической личности.

МЫ РАСПОЛАГАЕМ одним достоверным критерием, позволяющим утверждать, что новый человек, человек социалистического типа действительно формируется в условиях строительства социализма. Критерий этот — поведение самих масс людей.

На протяжении всей истории Советского Союза — в период Октябрьской революции и гражданской войны, мирного социалистического строительства и Великой Отечественной войны, развернутого коммунистического строительства рабочего класса, все трудящиеся нашей страны всегда и неизменно, со всей энергией и решимостью боролись и борются за претворение в жизнь идей и политики Коммунистической партии, проявляя большую общественную активность в создании социалистического строя, невиданную стойкость и мужество в его защите от врагов.

Однако поведение само по себе еще не объясняет, почему оно стало возможным, а скорее ставит вопрос об этом. Причина столь глубокой и прочной приверженности трудящихся масс идеям коммунизма коренится в их собственном общественном положении, сущность которого наиболее глубоко выражена в научном коммунизме. Именно это обстоятельство чаще всего игнорируют разные «советологи», пытаются объяснить успехи социализма случайным стечением обстоятельств, заговорщицкой тактикой большевиков, особым складом «русской души».

Социалистическое сознание возникает и развивается у передовой части рабочего (Окончание на 7-й стр.).

Прадукцыя Брэсцкага дывановага камбіната заваявала шырокую папулярнасць далёка за межамі рэспублікі. Нядаўна прадстаўнікі камбіната выехалі ў Кіравабад на ўсесаюзна мастацкі савет. На абмеркаванні савета брэсцкія павезлі восем новых малюнкаў дыванова. **НА ЗДЫМКУ:** мастакі камбіната [злева направа] А. ГАУРЫЛЕНКА, А. МАЗУРКЕВІЧ і каларыст М. МАРЧУК за адборам дыванова для ўсесаюзнага мастацкага савета.

СПАДЧЫНА

Мікіта Сямёнавіч Скарагод ідзе з палачкай па калгасным садзе, паказвае лепшыя гатункі яблык і груш. Ад жару духмяных антонавак, малінавак і бэр галіны аж прыгнуліся долу. А ў шафраных пепенак галлё кладзецца на самую зямлю. Пад кожным дрэвам стаць падпоркі. Як іх толькі яблынь і груш няма ў садзе! «Вось цукроўка, спрабуйце, — частуе дзед салодкімі, як мёд, яблыкамі. — І летась ураджай быў — не стрымлівала галлё, — расказвае ён. — Усёй школай убіралі».

Дзед цяпер вартаўнік у садзе. А раней працаваў садаводам. Дзя дзядуля ён мне расказаў, што некалі ў Агарэвічах сад быў толькі ў маёнтку пана. У верасні 1939 года ў вёску Агарэвічы прыйшло новае жыццё. У маёнтку быў створан саўгас, які потым зліўся з калгасам.

Мікіту Скарагода, які ўмеў прышчапляць дзічкі, накіравалі на курсы садаводаў у Баранавічы. Пачалі садзіць свой калгасны сад. За саджанцамі Мікіта Сямёнавіч ездзіў на Случчыну і ў Пружаны, у саўгас «Добрая воля», што пад Пінскам. Пры ім быў пасаджаны ўвесь калгасны сад.

Летась Мікіта Сямёнавіч пайшоў на пенсію. Але ўсе дзед дома не змог. Прышоў зноў да старшыні, сказаў, што будзе працаваць у садзе. Прызначылі дзядулю вартаўніком.

Але хіба Мікіта Сямёнавіч толькі варта сад? Ён тут па-ранейшаму песьціць кожнае дрэўца: ставіць пад яблыні падпоркі, увосень абразае сухое галлё. Сад — яго дом, трывогі і радасці. Тут жыве яго здзейсненая мара.

«Пасадзі дрэўца — след у жыцці застаецца», — кажуць людзі. А Мікіта Скарагод вырастаў сад на 48 гектарах. Сябар яго — Палікарп Мяцельскі, арганізатар і першы старшыня калгаса, абсадыў яблынямі вуліцы вёскі. Яго ўжо няма, а дрэўцы растуць, упрыгожваюць вёску.

І ўспомнілася мне прытча Льва Талстога пра дзядулю і яблыню. Людзі дзівіліся, чаму дзед садзіць яблыню. Доўга ж траба чакаць плады, і яму ўжо не давядзецца пакаштаваць іх.

— Я не з'ем, другі з'есць і мне дзякуй скажа, — адказаў добры і мудры дзядуля.

Добрую спадчыну ўнукам пакідае і Мікіта Сямёнавіч Скарагод.

Ганцавіцкі р-н.

М. БАБОК.

ЧАС І ВЁСКА

У густой зеляніне садоў хаваюцца новыя дамы калгаса «Малінаўка». Які вялікі кантраст паміж вёскай мінулай і сённяшняй! Толькі за апошнія 7—8 год тут вырасла да 60 новых дамоў. Усе яны светлыя, прасторныя. Вясковая вуліца стала даўжэйшай на паўкіламетра. Ад яе, у бок вёскі Свяцілавічы, забудоваецца яшчэ адна новая вуліца.

Сёння ў Малінаўцы не знайдзеш ні адной хаты, крытай саломой. Шыфер, дражка, цынкавая бляха — вось матэрыялы, якімі пакрываюць калгаснікі свае дамы. Будзе калгаснік дом і адразу ж высаджвае каля яго пладовае дрэўца.

У калгасе «Малінаўка» ёсць клуб, магазін, лазня, васьмігадовая школа. Не так даўно на пасяджэнні праўлення калгаснікі рашалі пытанне аб адкрыцці дзіцячага сада. У бліжэйшыя гады намечана ўзвесці два цагляныя двухпавярховыя жылыя дамы.

У 1963 годзе ўраджайнасць збожжавых у Малінаўцы складала толькі 8 цэнтнераў з гектара. Мала атрымалі таксама бульбы, каранеплодаў і іншых культур. Нізкай была прадукцыйнасць жывёлагадоўлі.

Зусім іншая карціна ў мінулым годзе. Ураджайнасць

збожжавых і зернебабовых павялічылася да 12 цэнтнераў з гектара.

Грашовы прыбытак з 116 545 рублёў у 1965 годзе ўзрос да 258 459 рублёў. На аплату працы калгаснікам выдаткавана 145 707 рублёў. Амаль у два разы больш, чым у 1963 годзе.

Папоўніўся машына-трактарны парк. Толькі летась выдаткавана на новую тэхніку 18 372 рублі. Зараз у калгасе ёсць 16 трактараў, 8 аўтамашын, 3 камбайны і шмат іншай сельскагаспадарчай тэхнікі. Амаль поўнаасця механізаваны ўсе працаёмкія працэсы ў жывёлагадоўлі.

За апошнія гады з вёскі выйшла 6 настаўнікаў, 2 урачы, 3 афіцэры Савецкай Арміі, 2 дыпламаваныя будаўнікі, 5 кааператараў, 9 бухгалтараў-эканамістаў. Сям чалавек зараз вучацца ў вышэйшых навучальных устаноўках. Многія з тых, хто закончыў навучальныя ўстановы, працуюць зараз у родным калгасе.

У выхадныя дні і вольны ад работы час вясцоўцы прыходзяць у клуб, бібліятэку, каб адпачыць, пачытаць кнігу, часопіс. У Малінаўку паступае 467 экзэмпляраў газет і часопісаў.

А. ЦЯЖКІ.

Смаргонскі раён.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ,
КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

О белорусских лесах, о том, как они выращиваются и охраняются, на страницах нашей газеты рассказывает министр лесного хозяйства республики Сергей Моисеенко. Леса занимают одну треть территории Белоруссии, являются ее гордостью и большим национальным богатством. Заботу о них Советская власть стала проявлять в первые годы своего существования. За двадцать предвоенных лет было высажено 340 тысяч гектаров леса, приняты меры по его очистке, охране от пожаров и самовольных порубок. Большие потери понес белорусский лес в годы второй мировой войны. За короткий период оккупации фашисты уничтожили более полумиллиона гектаров ценных лесов. Лесистость республики в настоящее время не только восстановлена, но и значительно увеличена. Каждый год у нас высаживается лес на площади более 50 тысяч гектаров. Лесное хозяйство располагает новейшей техникой, которая дает возможность механизировать лесовосстановление и другие хозяйственные работы. В системе лесного хозяйства Белоруссии работает около трех тысяч специалистов с высшим и средним образованием («ЛЯСЫ БЕЛАРУСІ»).

Алену Антоновну Латышеву, которая живет и работает в Гродно, называют матерью тридцати детей. В годы Великой Отечественной войны она спасла от верной гибели воспитанников партизанского детского дома. Во время блокады в Ветринских лесах дети попали в руки фашистов, которые хоте-

ли отправить их в концлагерь и использовать как подопытный материал для своих экспериментов. Рискав жизнью, Алена Антоновна вывела ребят в лес и долгое время скрывала там. Сейчас дети разыскали свою спасительницу. Каждый день получает она десятки писем из всех уголков страны («АЛЕНА ГОРКА»).

«НЕКАЛЬКІ СЛОУ АБ ДОБРЫМ ЧАЛАВЕКУ» — это небольшая заметка о пребывании на Родине в числе делегации ФРК Федора Жебруна. В 1922 году он выехал из бывшей Западной Белоруссии в Канаду. И вот через столько лет встреча с Родиной! В Москве гостям был устроен прием в Советском комитете по культурным связям с соотечественниками за рубежом. Они осмотрели город, побывали в Мавзолее Ленина, в Кремле, Дворце съездов, любовались вечерней Москвой с Ленинских гор. Побывал Федор Юстинович и в родной деревне на Брестчине. «Я никогда не представлял, что увижу такие перемены, — говорил он. — Жизнь моих земляков стала чудесной. Я теперь буду в Канаде рассказывать и друзьям и врагам о том, что видел на Родине».

Наш соотечественник из Соединенных Штатов Америки Я. Шкраб прислал в редакцию письмо, которое напечатано под заголовком «ДЗЕЛЯ ЧАГО ПУСКАЮЦЬ ПЫЛ У ВОЧЫ?». В письме он высказывает одобрение по поводу введения в Чехословакию войск стран, объединенных Варшавским договором, и возмущается той шумихой, которая поднята по

этому поводу в американской прессе, по радио и телевидению. «Она организована, — говорит он, — с целью пустить пыль в глаза, оттянуть внимание от войны во Вьетнаме, где гибнут и вьетнамцы, и американцы». Сегодня президент Джонсон рядится в перья белого голубя мира и выступает против вмешательства в политику других государств. Президент жалеет о том, что в Чехословакии не удалось контрреволюционный мятеж и льет крокодиловы слезы по поводу задержки там «либерализации» и «демократизации».

Огромные успехи Белоруссии в хозяйственном и культурном строительстве за 50 последних лет. По-настоящему раскрылись творческие способности и талант народа. Кроме профессиональных коллективов, у нас в республике есть свыше 23 тысяч кружков и коллективов художественной самодеятельности, в которых участвует свыше 360 тысяч человек. Широкою известность получили такие коллективы, как ансамбль песни и танца Дворца культуры железнодорожников Гомеля, Гродненский ансамбль «Неман». Неизменным успехом у слушателей пользуются выступления самобытного народного хора села Озериче с Гомельщины. В республике около четырех с половиной тысяч театральных коллективов, которые ставят серьезные произведения белорусских, русских и зарубежных драматургов и композиторов. Сотни коллективов, руководителей и активистов награждены Почетными грамотами и Грамотами Президиума Верховного Совета БССР, орденами и медалями, многим присвоены звания заслуженных артистов и деятелей культуры, более чем 100 коллективам присвоено звание народных («НА НІВЕ НАРОДНАГА МАСТАЦТВА»).

ЕЩЕ БОЛЬШЕ ПОЛЮБИЛИ РОДИНУ

щих в СССР. И когда профессиональные лжецы из «Нового русского слова» и подобных изданий пытаются умертвить или отравить безграничную любовь к Родине, коварные замыслы терпят полный провал. Любовь соотечественников к своей Отчизне растёт с каждым днём.

Вдвоём с супругой мы пять дней гостили у родных, живущих в городе Вилейка, в селе Косута и в Кривом Селе. Все это время мы провели в обстановке гостеприимства, помноженного на чувства кровного родства. Мы беседовали с родственниками разных поколений: пенсионерами, колхозниками и рабочими, студентами. И характерно то, что они все довольны условиями, в которых живут, трудятся и учатся. Эта удовлетворённость вытекает из того, что условия жизни постоянно меняются и всегда к лучшему.

Жители деревень хорошо питаются, прекрасно одеты — лапти давно сданы в музей. Дома утопают в садах, у многих есть телевизоры. Автобусы надёжно связывают деревни с районными и областными центрами. Есть, конечно, и недостатки (во многих деревнях нет канализации и домашних телефонов), но все говорит за то, что это явление временное.

Наши соотечественники-белорусы, проживающие в США, безгранично любят свою Родину, свой народ. Ежегодно группами и в одиночку они приезжают в родные места. Их поражает благоустройство городов и особенно Минска, громадный размах строительства, постоянный рост благосостояния народа. После своих поездок они с гордостью рассказывают о новом человеке, выросшем за годы Советской власти, о преобразованиях, происходя-

Меняется не только быт, но и облик, характер человека, и именно это, пожалуй, самое величайшее достижение.

Моя сестра Василиса, простая колхозница, рассказывала, что раньше многие уходили из деревень в город «А ведь, если ты не лодырь, — говорит она, — колхозы дают хорошую жизнь».

Племянник, ему около 40 лет, в течение пяти лет учился заочно в институте. Теперь он инженер-экономист. Его дочь Мария учится на химическом факультете.

Другая родственница Гама-

ра учится в медицинском институте.

Нам много рассказывали о страшных годах войны, зверствах фашистов, о трудностях послевоенного периода. Какую убежденность в правоте своих идей нужно было иметь, чтобы пережить все это!

Побывав в СССР, познакомившись с жизнью советских граждан, мы стали еще большими патриотами своего Отечества.

Константин РАДЗИ.

США

НА СНИМКЕ: Мария и Константин РАДЗИ в Минске.

ДЗЕЛЯ ЧАГО ПУСКАЮЦЬ ПЫЛ У ВОЧЫ?

Па маіх пісьмах вы, зідаць, даўно зразумелі, што я ніякай з'явы не бяру на зэр, да ўсяго стаўлюся крытычна. Але што датычыць рашэння сацыялістычных дзяржаў, аб'яднаных Варшаўскім дагаворам, ліквідаваць контррэвалюцыю ў зародку, магу сказаць — адзіна правільны крок! Гэтым самым яны дапамаглі працоўнаму народу Чэхаславакіі захаваць заазаўную свабоду.

Што было б, каб перамаглі сілы контррэвалюцыі, якія рыхтаваліся да гэтага, як падае ў нас прэса, 10 год? Урад Чэхаславакіі вымушан быў прыняць на пачатак, скажам, 1 000

амерыканскіх «дарадчыкаў». Затым пачалося б будаўніцтва аэрадромаў для тых «дарадчыкаў». Аналогія ёсць. Так было ў Паўднёвым В'етнаме. Туды Злучаныя Штаты накіравалі спачатку некалькі сот сазіх «дарадчыкаў», затым з кожным днём іх стала прыбываць усё больш і больш. На пасадку «прэзідэнта» Паўднёвага В'етнама вызначылі свайго чалавека Нго Дзін Дзьема. Але калі той аглядзеўся, што «дарадчыкі» замест парад прывоззяць танкі, было позна. Спрабашаў пратэставаць — убралі і канцы ў ваду.

З таго часу «прэзідэнтаў» мя-

няюць, як пальчаткі, а з «дарадчыкаў», паводле афіцыйных даных, 28 650 забіта, 13 500 памёрла ад ран, 160 857 раненых. А колькі з тых 160 тысяч на ўсё жыццё застануцца калекамі! Ніхто не ведае. Тое ж самае было б і з Чэхаславакіяй, каб не мерапрыемствы перасцярогі з боку сацыялістычных дзяржаў.

Спрытны злодзея, калі ўцякае ад паліцыі, крычыць: «Лавіце злодзея!» І гэтым самым збівае з панталыку людзей. Гэтак ж метад ужывае і амерыканскі імперыялізм з Джонсанам на чале. Калі вестка аб тым, што войскі краін-удзельніц Варшаўскага дагавору запрошаны ў Чэхаславакію, дайшла да Вашынгтона, прэзідэнт склікаў уначы ў Белым доме нараду. У першы дзень прэса падала, што Дубчэк і яго палечнікі замардзаныя, а Свабада з'яўляецца здраднікам, бо папрасіў дапамогі ў сацыялістычных дзяржаў. А сёння тая ж прэса паведамляе, што Дубчэк жывы і здаровы, вяртаецца ў Прагу з Масквы пасля нарады. Аб гэтым прыклад. Танк, а міма танка ідуць двое маладых хлопцоў і нясуць нейкі сцяжок на дрэўцы. Пад здымкам подпіс: «Патрыятычны народ (!) маршыруе з флагам Чэхаславакіі». Нешта замнога таго народу, бо аж даўх. Незядома, што ў іх за флаг і куды тых хлопцы ішлі.

Уся гэта шуміха наладжваецца з мэтай пусціць пыл у вочы, адцягнуць увагу ад вайны ў В'етнаме, дзе гінуць і в'етнамцы, і амерыканцы. Цікава, як падае Пентагон ваенныя паведамленні. Дзень у дзень пера-

НЕКАЛЬКІ СЛОЎ АБ ДОБРЫМ ЧАЛАВЕКУ

У ліку супрацоўнікаў Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчынікамі за рубяжам мне давялося сустрэцца з групай нашых землякоў, гасцей з-за рубяжа. Пазней іншых да мяне падыйшоў невялікага росту чалавек, з даўно пасівелымі валасамі, са слязьмі радасці на вачах. Працягваючы руку, ён сказаў:

— Фёдар Жабрун.

— А ваша імя па бацьку? — спытаў я.

— Юстынавіч, — адказаў гасць і дадаў: — Не прывык да гэтага. Усе 42 гады мяне звалі Фёдар, іншы раз Фрэд Зебрун. Бадай, толькі думкі пра бацьку нагадвалі мне яго імя.

Так адбылося маё першае знаёмства з кіраўніком дэлегацыі Фёдэрацыі рускіх-канадцаў Фёдарам Юстынавічам Жабруном.

Фёдар Юстынавіч у 1922 годзе па вярбоўцы паехаў з былой Заходняй Беларусі ў Канаду на заробкі і пражыў там большую частку свайго жыцця. Нягледзячы на ўзрост і нядаўна перанесеную аперацыю, гэта вольмі рухавы і энергічны чалавек. Ён прагна ўбіраў у сябе ўсё, што бачыў на Радзіме пасля 42-гадовай разлукі з ёю.

21 жніўня ў Маскве адбыўся афіцыйны прыём дэлегацыі ФРК у Савецкім камітэце па культурных сувязях з суайчынікамі за рубяжам. На прыёме прысутнічала больш 20 чалавек, у тым ліку дэлегаты ад Цэнтральнага праўлення клубу ва Уругваі і ад Саюза духабёрскіх абшчын у Канадзе. Першым з суайчынікаў з-за рубяжа выступіў Фёдар Юстынавіч. Гаварыў ён гарача, прамову яго з увагай слухалі прысутныя, і мне хочацца прывесці некаторыя яго словы:

«З'яўляючыся 37 год актывістам Фёдэрацыі рускіх-канадцаў, я часта выступаю перад суайчынікамі і раскажваю аб Савецкім Саюзе. Толькі да гэтага часу ўсё, аб чым я гаварыў, даведваюся з савецкіх газет і са слоў землякоў, якія пабывалі

на Радзіме. А цяпер я буду гаварыць аб тым, што бачыў сваімі вачыма. Буду гаварыць і сябрам, і ворагам да таго часу, пакуль я жыў».

У Маскве Фёдар Юстынавіч зусім забыўся пра стомленасць. Каля двох гадзін ішоў ён у агульнай калоне на Краснай плошчы, каб пабываць у Маўзалеі Ул. І. Леніна. Столькі ж часу ён разам з іншымі дэлегатамі быў у музеі Ільіча. З асаблівай увагай гасці глядзелі тут кінафільм «Жывы Ільіч» — кінакадры, зробленыя пры жыцці Ул. І. Леніна. Пабываў ён у Крамлі і ў Палацы з'ездаў, у доміку-музеі ў Філях ля вядомай «Барадзінскай панарамы».

Перад вачыма гасцей разгарнулася ў гэты дзень яшчэ адна панарама — вясельная Масква з Ленінскіх гор. Доўга гасці любаваліся яе прыгажосцю, а адзін з дэлегатаў, Антон Кульчын, зняў яе кінакамерай для фільма аб знаходжанні дэлегацыі ФРК у Савецкім Саюзе.

Я адчуваў, як хочацца Фёдару Юстынавічу пабываць у родных мясцінах на Брэстчыне. Такая магчымасць была яму прадастаўлена. Тры жніўняскія дні ён правёў у сваёй вёсцы. Вярнуўшыся, ён не мог спакойна гаварыць аб гэтай паездцы. «Я ніколі не ўяўляў, — гаварыў Фёдар Юстынавіч, — што ўбачу такія змены. Вёска вырасла ў некалькі разоў. Электрычнасць, газ, тэлеантэны на дахах калгаснікаў, дом культуры. А якая тэхніка! Уся былая царкоўная і панская зямля належыць калгасу. Ураджаі добрыя, жыццё маіх землякоў цудоўнае. Хацелася б пабыць у вёсцы не тры дні, а некалькі месяцаў, буду старацца, каб гэта мара мая ажыццявілася...»

Аб многім мы гутарылі з Фёдарам Юстынавічам, многа цікавага раскажваў ён. Мне хочацца пажадаць гэтаму добраму чалавеку здароўя, многіх год жыцця і прыезду ў другі раз у Беларусь.

П. ФРАЛОУ.

ЛЮБЛЮ ПЕРЕСТУК КОЛЕСНЫЙ...

С детства люблю все это — Терпкий запах мазута, Стрелочниц в синих беретах, Песед, Ветром продутый; Пар, Что в цилиндрах сработал И лег отдохнуть у откоса, Смахнувши капельки пота На березиные косы; Трудолюбивых хлопцев, Бывших лесных гвардейцев— Легендарных депоцев, Конструкторов и путейцев. Бегут и бегут составы В Москву, В Кишинев, В Полтаву. И в такт с партизанской славой Гремит трудовая слава.

НЕ ХОЧУ!

Не хочу, Чтоб ослепло солнце От столбов Военного дыма, Повторилась Судьба японцев Нагасаки И Хиросимы! Не хочу,

Чтоб глаза любимой Затуманила Боль разлуки, Чтоб однажды Мой фотоснимок Черной рамкой Ожег ей Руки...

В полночь сизокрылую Я спросил сзаву: «Отчего я милую Ноченькой зову?» Я спросил у месяца, Что в Двину упал: «Отчего ровесницу Ноченькой прозвал?» Я спросил продрогшую Неба синеву: «Отчего хорошою Ноченькой зову?» И сова ответила, Взглядом ослепя: «А когда приветила Милая тебя?» И ответил месяц мне, Что в Двину упал: «А когда ровесницу Ты поцеловал?» Синева продрогшая Отвечала так: «А когда с хорошею Ссорились, чудак?»

Александр ХАРКЕВИЧ

Брэсцкі самадзейны ансамбль «Радасць» рыхтуе новую праграму да юбілею рэспублікі.

Фота В. ГЕРМАНА.

СОЦИАЛИЗМ И ЛИЧНОСТЬ

1. ЛУК [Камянецкі раён, калгас імя Леніна]. АЛЕНІ. Пано, разьба па дрэве.

Фота Р. ВАЛОДЗЬКА.

атра — народнаму артысту СССР Г. Глебаву і народнай артыстцы БССР В. Пола; у «Канстанціне Заслонаве» тэатра аршанскіх чыгуначнікаў — народнаму артысту СССР Б. Платонаву; у «Апошніх» Слонімскага РДК — народнай артыстцы БССР О. Галіне; у «Познім каханні» Маладзечанскага РДК — народнай артыстцы СССР Л. Ржэцкай. Тут жа можна дадаць, што шмат былых таленавітых удзельнікаў мастацкай самадзейнасці зараз працуюць у прафесіянальных калектывах.

У рэспубліцы больш 150 кампазітараў-аматараў. Сярод іх заслужаныя дзеячы культуры А. і П. Шыдлоўскія, П. Касач, М. Пятрэнка, В. Гарбатыўскі, І. Сушко, Н. Коншын, Я. Петрашэвіч, Я. Ціхановіч і іншыя. Яны стварылі цікавыя песні, інструментальныя творы, якія стала ўвайшла ў рэпертуар не толькі самадзейных, але і прафесіянальных калектываў.

Сотні калектываў, кіраўнікоў іх і актывістаў узнагароджаны ганаровымі граматамі і Граматамі Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, ордэнамі і медалямі Саюза ССР, вялікай групе кіраўнікоў прысвоены пачэсныя званні заслужаных дзеячоў мастацтва, заслужаных артыстаў і дзеячоў культуры, а больш чым ста калектывам прысвоена званне народных за паспяховае і шматгадовую плённую працу на ніве народнага мастацтва.

Зараз удзельнікі самадзейных калектываў рыхтуюцца да знамянальнай даты — паўвекавага юбілею нашай рэспублікі і яе Камуністычнай партыі. 3 студзеня 1969 года адбудзецца вялікі канцэрт у Мінскім палацы спорту, у якім прыме ўдзел звыш дзюж тысяч самадзейных артыстаў.

Ул. ГАРАЧУН,
намеснік дырэктара Рэспубліканскага дома народнай творчасці.

[Окончание. Начало на 3-й стр.]

класса еще до революции как одно из условий успеха его революционной борьбы. Оно не только выражает чувство ненависти к эксплуататорским классам, но и представляет собой осознанное стремление к справедливому устройству общества.

После победы социалистической революции в процессе строительства социализма в общественном сознании трудящихся происходят качественные изменения. До революции социалистическая сознательность выражается главным образом в стремлении разрушить строй эксплуатации и угнетения, революционные настроения питаются классовыми конфликтами, ненавистью к мерзостям эксплуататорского строя. Носителем социалистического сознания является революционный авангард рабочего класса. В условиях социализма появляется новый могучий фактор развития общественного сознания — социалистический уклад жизни. Теперь не только истинность идей марксизма-ленинизма, но и сами социально-экономические условия жизни, политические формы организации общества служат источником приверженности широких трудящихся массе социалистическому строю, делу коммунизма.

При этом, конечно, нельзя забывать, что хотя социализм и меняет в корне условия жизни, он является лишь первой фазой коммунизма и еще не создает всех благоприятных условий для развития каждого члена общества. Надо иметь в виду и то обстоятельство, что социализм наследует прошлое, в том числе и «родимые пятна» предшествующего общества в экономическом, нравственном и умственном отношении. Наконец, социализм растет и крепнет в условиях ожесточенной борьбы с силами империалистической реакции, которые всеми средствами пытаются помешать его успехам. Словом, на сознание и поведение человека в социалистическом обществе действуют различные как положительные, так и отрицательные факторы.

Конечно, в нашем обществе еще немало нерешенных проблем. Нередко поведение, поступки людей вызывают огорчение и осуждение советской общественности. Но за этим нельзя не видеть главного — тех огромных благотворных сдвигов в сознании, в нравственном облике советского человека, которые произошли в нем за годы социалистического и коммунистического строительства.

В ЧЕМ ЖЕ СУТЬ тех основных изменений в положении человека, в его сознании и поведении, которые позволяют нам говорить о формировании нового человека, нового, социалистического типа личности?

Главные факторы развития социалистического сознания — это общественная собственность на средства производства и социалистическое производство, советское государство и социалистическая демократия, социалистическая идеология и культура. Они образуют новую систему социальных институтов, норм и принципов жизни. Под их воздействием у подавляющего большинства народа формируется новый тип интересов, потребностей, мотивов

поведения, их ценностной ориентации, складывается социалистическая направленность личности.

Рассмотрим коротко итог этих изменений. Общественная собственность исключает эксплуатацию человека человеком и объединяет коренные интересы всех социальных групп, всех наций и членов общества. Следовательно, целью производства становится не обеспечение прибыли собственникам, а все более полное удовлетворение материальных и культурных потребностей всех членов общества. Социалистическое народное хозяйство исключает безработицу, обеспечивает неуклонное повышение материального и культурного уровня жизни трудящихся.

Труд — главная сфера деятельности человека, в решающей степени определяющая все содержание жизни. На капиталистическом предприятии труд, если даже он и хорошо оплачивается, — это всегда труд на хозяина. Это лишь средство поддержания существования рабочего и его семьи.

В социалистическом обществе продукт труда принадлежит не частному собственнику, а всему народу и распределяется в интересах всего общества.

Производство, функционирующее на основе общественной собственности, объединяет основные интересы рабочих, крестьян, служащих в единое целое.

Складывается социально-политическое и идейное единство общества. Здесь интерес, благо, счастье каждого в отдельности неразрывно связаны с благом всех людей.

Наконец, необходимо указать на огромную роль образования и идейного воспитания в формировании нового человека. Наши идейные противники клеветнически противопоставляют рост культуры населения и коммунистическую идейность. Они преднамеренно игнорируют органическое родство коммунизма и культуры. В самом деле, если коммунисты призывают избавиться общество от паразитических элементов и поставить его богатства на службу всем членам общества, добиваются превращения труда в дело общественной доблести, если они ставят задачу утверждения на земле мира и дружбы между народами, то почему, спрашивается, эти гуманистические идеи могут быть далеки людям культурным и образованным? В условиях социалистического строя, в котором труд человека является единственным источником благосостояния личности, критерием ее социального развития, рост образования и культуры — неперемное условие развития и упрочения коммунистического сознания.

СЛЕДУЕТ особо подчеркнуть явление, которое впервые в истории обнаруживается при социализме: у всех членов общества, точнее у подавляющего большинства их, складываются общие основные цели и идеалы, принципы и нормы поведения. Наиболее существенные из них в совокупности и образуют новый, социалистический тип личности. Это, во-первых, коллективизм, признание первенства общественных интересов. Когда над работником нет более хозяина-собственника, который заставляет трудиться на себя, у людей утверждается сознание собственного достоинства, свободы, равенства, братства с

другими людьми, глубокое уважение к человеку труда, демократизм в отношениях друг к другу. Во-вторых, понимание труда, как служения обществу, как главного смысла жизни. Обычный повседневный труд в условиях социализма обретает творческий характер, получает общественное признание, поднимается до уровня общественной деятельности. В-третьих, стремление к знаниям, культуре, широкий и все растущий круг интеллектуальных запросов. Престиж науки, престиж ученого, образованного человека в глазах народа поднялся на огромную высоту; интенсивная духовная жизнь — характерная черта советской действительности.

Все это, на наш взгляд, и есть основные, наиболее существенные черты, раскрывающие социалистическую направленность личности. Произошла своего рода интеграция наиболее ценных нравственных черт человеческой личности, не ущемляющая, а еще более развивающая социальную природу человека.

По-новому в социалистическом обществе решена и проблема свободы личности. Диктатура капитала превращает провозглашенные свободы в фикцию, и рабочему классу приходится добывать и отстаивать свободы в ожесточенной борьбе. В социалистическом обществе гарантом свободы трудящегося человека выступают народная власть, социально-экономическая однородность и идейно-политическое единство общества. Свободная деятельность личности во имя общего блага приобретает здесь характер всеобщей закономерности, становится основным достоинством новой личности.

Это не означает, разумеется, что под флагом борьбы за свободу личности позволено атаковать основные, определяющие принципы партийного и государственного устройства социалистической страны. Жить в обществе и быть свободным от общества нельзя.

Жестокую, бесчеловечную диктатуру капитала буржуазная пропаганда пытается выдать за демократию, а политический произвол и нравственное растление личности — за подлинную свободу. Элементы действительной свободы, которые рабочему классу удается вырвать у империалистов в жестокой классовой борьбе, буржуазная пропаганда выдает за собственное благодеяние, за достоинство демократии монополий. Эта линия в империалистической пропаганде особенно ярко обозначилась в последние годы, когда внутренняя и внешняя политика империализма потерпела новые крупнейшие провалы и когда потребность в идеологической реабилитации своей социальной системы, своей политики стала особенно острой.

Но ни создание гигантской индустрии психологической войны, ни изощренность приемов и методов империалистической пропаганды не изменят хода истории. Тяжелые социальные пути устаревшего социального строя рвутся под напором новых сил. Мир бурлит, требует перемен, мир ищет выхода из тесных рамок буржуазного общества. И он может найти этот выход только на пути социализма.

Г. СМЕРНОВ.

ВЫСТАЎКА ЭСТАМПА Ў СТОЛІНЕ

Пейзажы нашай Радзімы, кампазіцыі на тэмы Вялікай Айчыннай вайны і мірнай працы нашых сучаснікаў, створаныя майстрамі станковай графікі Масквы, Ленінграда, Кіева, Ташкента, Сьвярдлоўска і іншых гарадоў краіны, экспануюцца на выстаўцы савецкага эстампа ў Столінскім доме культуры.

Гэтая выстаўка, у экспазіцыю якой увайшла сорок пяць графічных лістоў з калекцыяй Пінскай карціннай галерэі, наладжана па ініцыятыве Столінскага краязнаўчага музея.

«БУЙНЕЙШЫ МАЙСТАР АПАВЯДАННЯ»

Культурна-палітычны штотыднёвік «Sonntag», які выдаецца ў ГДР Саюзам таварыстваў культурнай сувязі з замежнымі краінамі, у нумары за 5 жніўня гэтага года пад рубрыкай «Міжнародныя рэцэнзіі на лепшыя працытаныя кнігі» змясціў рэцэнзію свайго літаратурнага аглядальніка Т. Брарана на кнігу выбраных твораў Янкі Скрыгана «Месячная ноч», што выйшла ў Маскве на рускай мове.

Янка Скрыган, піша рэцэнзент, з'яўляецца буйнейшым майстрам беларускага апавядання. Яго першыя кнігі, што выйшлі ў свет у дваццаты і пачатку трыццятых гадоў, адыгралі значную ролю ў стварэнні традыцый сучаснай беларускай навілы. Вялікі ўплыў на маладое пакаленне беларускіх пражыткаў аказалі творы Янкі Скрыгана, апублікаваныя ім за апошнія дванаццаць гадоў. Яны, безумоўна, гаворыць нямецкі крытык, належаць да лепшага з таго, што было створана ў Савецкім Саюзе ў галіне мастацкага апавядання.

Далей Т. Браран піша: «Творчасць Скрыгана падначалена адной вялікай тэме: выпрабаванню чалавечай годнасці сваіх герояў, непадфарбаваную веліч якой ён заўсёды паказвае не праз другарядныя дэталі, а там, дзе справа тычыцца ўсёй сутнасці чалавека. Сіла мастацкага ўздзеяння твораў Скрыгана абумоўліваецца ў першую чаргу яго выдатным валоданнем мовай і кампазіцыйным майстэрствам, што дае яму магчымасць рабіць свае задумы яснымі і даходлівымі. Прывабляе таксама і тая маральная непадкупнасць, якая, пранізваючы ўсю творчасць аўтара, з'яўляецца, відаць, істотнейшай рысай гэтага пісьменніка. Гэта рыса ні ў якім разе не ёсць вынік таго, што сам пісьменнік прайшоў у жыцці праз вялікія і цяжкія выпрабаванні, яна — арганічная ўласцівасць Скрыгана... Скрыган некалькімі штырамі ўмее выказаць значнае з майстэрствам, якое нагадвае майстэрства Буніна, каторага ён (побач з Бабелем і Паустоўскім) лічыць сваім вялікім настаўнікам. Стыль Скрыгана, які вызначаецца поўнай адваднасцю паміж задумай і здзяйсненнем, забяспечвае яму месца сярод лепшых навілістаў сучаснай еўрапейскай літаратуры».

«НА НІЦЯХ БЕЛАЙ ПАВУЦІНЫ ПРЫВОЗЯЦЬ ВОСЕНЬ ПАВУЧКІ...»

Вераснёвыя дні спакойна пльвучы па роднай зямлі. Восень... У чыстым паветры яшчэ лагодна свеціць сонца, гуляе ў паднябессі маладуха-вясёлка, але ўжо жоўтую вопратку накінулі на сябе лясы. Шмат колераў дарыць «лета бабіна» запаведным нетрам. Зялёныя сукенкі бярозы змянілі на стракатыя сарафаны. Залаціста-барвоыя і цёмна-вішнёвыя хусткі завязалі асіны, клёны, чаромхі. Пунсовая чырвань і ружовасць мільгае, гарыць на кустах брызліны, арабіны, сакавітае золата апырскала вербы, пабурэлі дубовыя шапкі.

У пералесках і гаюх у абдымках верасня шугае, шуміць, бушуе лісцевая паводка. Павее шаптун-вечарок, і ліставейная завіруха круціцца каля кожнага дрэва, замятае ружовыя ўзмежкі, паплавы, дарогі, сцяжынкі.

У зарасніках паспелі і гараць чырвоным агнём ягады арабін, просяцца на зуб тлустыя арэхі, клічуць да сябе вастрасныя жалуды. На мяккіх пярынах купін жывымі пацеркамі рассыпаліся кісла-салодкія журавіны, спее насенне клёну, ясеню, бузіны — найлепшы харч птушак.

Разасланьня карункі павуціны, цёмныя ночы і шэрыя світанкі любяць грыбы. У вільготным палоне восеньскіх туманоў набіраюцца трываласці баравакі, бабкі, курачкі, радоўкі, рыжыкі, валуі, зялёнкі, аўнянкі...

На палетках, агародах, межах, пустках, ля прырочных затокаў і рачулак, пад хрустальным небам і сціплым сонечнымі праменьнямі заканчваюць сваё цвіценне каля 60 відаў усляжкіх пустазельных раслін. У вераснёвы букет кветак уваходзяць і паўторна цвітучыя — бірузовыя кругалістыя званочкі, кармінавая панікніца рачная, сіне-фіялетавая герань лясная, белая маруна балотная, жоўты лугавы мятлік, з зялёнымі зоркамі гусіная лапка і іншыя — усяго да пятнаццаці відаў.

Адшумела, адгуло песнямі і птушынае лета. Штовосень тысячы кіламетраў пралітаюць незлічоныя чароды, і ў дождж, і ў туман, і ноччу, і ў дзень, над высокімі гарамі і акіянікімі прасторами. Дзякуючы набытай за аякі здольнасці арыентавацца па сонечнаму кампасу і магнітнаму полю зямлі птушкі беспамылкова знаходзяць правільную дарогу да месца зімоўкі. Нашых пералётных ніколі не падводзіць уласны «біялагічны гадзіннік». Блакітныя трасы небал Пад каляровае мігценне ранішняй і вясэрняй зары, пад таямнічы ўсплеск азёрна-рачных хваля, у сіняй дымцы бярдонных вышынь праносяцца і мільгаюць крылі вялізных птушак. Звонка і журботна курлыкаюць журавы, Яны праплываюць стройным, баявым парадкам. Змораны і гаманлівы клін нярэдка спы-

няецца на начлег на журавініках або гароховых участках.

Ударыць пахаладанне, і на поўдзень паляцяць кулікі, ластаўкі, галубы... Месца летняга жыхарства пакідаюць берацянікі, кнігаўкі. Чуецца трывожны піск канькоў, галасы драздоў, рэзкае гагатаанне гусіных чарод. Сёння яшчэ добра жывецца драздам, дзікім курам, сініцам, дзятлам і іншым спевакам.

Роля як пералётных, так і птушак-старажылаў не вычэрпаецца той карысцю, якую яны прыносяць народнай гаспадарцы, знішчаючы шкодных насякомых. Вельмі многія птушкі з'яўляюцца актыўнымі памочнікамі лесаводаў. «Сяўбой» суніц, чарніц, малін, брусніц, арабіны, каліны, чаромхі, крушыны, ядоўцу паспяхова займаюцца дразды леўчыя, чорныя, шэрыя, рабіннікі, слаўкі, заранкі, лясныя куры, гілі, амялушкі, шчуры... Старыя дубы даюць пасаданы матэрыял для сойкі. Пабываюць цяпер на лузе, і вы асабіста паназіраеце за карпатлівай дзейнасцю вяртлявай і хітрай стракатухі. Яна цэлымі днямі назапашае сабе на зіму жалуды, хавае іх дзе папала. Толькі не ўсе «поклады» трапляюць ёй на «стол». Многія жалуды так і застаюцца не з'едзеныя. Вось чаму «пасаданыя» сойкамі маладыя букецікі дрэў сустрачаюць на ўсёй запаведнай тэрыторыі.

Быццам вясновай парой, чуоцца такавальныя мелодый глушчоў і цецерукоў. Фарсістыя птахі сваімі песнямі ўспамінаюць звонкі красавік і духмяны май. У прыцемках хоркаюць вальдзіны, снуюць кажаны, крэкчучы пугачы, гамняць совы...

Значныя перамены бачны і ў асяроддзі жывёл, рыбы, земнаводных і насякомых. Кожны з іх па-свойму рыхтуецца да зімовых нягод, змяняе летняе адзенне. Вавёрка, палёўка, лясная мыш і вадзяны пацук, бабры — малыя і буйныя грызуны назапашваюць грубыя і сакавітыя кармы. Вожкі і барсукі сцеляюць сабе мяккія лісцевыя-травяныя пасцелі.

Шлюбная пара наступіла для ласёў і аленяў. Ад змяркання і да зорак у гусчароў лесу рагататы волаты падаюць трубны кліч.

У дуплах і глыбокіх норах неўзабаве заснуць яшчаркі, вузкі, гадзюкі. На зімовыя стаянкі перасяляюцца і насельнікі вады. Паступова знікаюць жукі, камары, мухі... Паветраная плынь выносіць ад нас у далёкія цёплыя краіны павукоў-«лётчыкаў». Лёгкае павуцінне служыць ім зручным «транспартам». На поўдзень нізка над зямлёй трымаюць курс і сяголеткі-матылькі — свірэлніца, адмірал, бражнік «мёртвая галава» і некаторыя віды божых каровак.

Верасень — восені цудоўныя парывы.

Ул. БУТАРАУ.

Бярэзінскі запаведнік.

Грабцы на Сожы.

Фота М. МІНКОВІЧА.

Алмазны пошук

На маленькай уральскай рэчцы Вялікі Шугор я ўпершыню ўбачыў неашліфаваны алмаз. Старшы аператар аддзялення даводкі драгі Жэня Сітнікава трымала пінцэтам маленькі празрысты каменьчык, зусім прсты з выгляду. Знойдзеш такі на зямлі — і не падумаеш, што перад табой яго Вялікасць кароль каштоўных каменяў. Між іншым, верагоднасць такой знаходкі вельмі малая: нават на месцанараджэннях трэба перапрацаваць, раздрабніць амаль у п'яць разоў больш тэрыторыю, чым у нас. І дзеля гэтых зрынтак устаноўлена на цяхай рэчцы велізарная драга, падобная на дапатопную жывёліну. Ляскаючы сківіцамі каўша, яна ўгрызаецца ў берагі і пакідае пасля сябе адвалы перажаванай пароды.

Людзі, якія працуюць тут, могуць так і не ўбачыць алмаза, калі не зойдуць у маленькі пакойчык да Жэні Сітнікавай ці да яе сябровак. Але яны заходзяць абавязкова, асабліва навічкі, і доўга разглядаюць праз шкло назіральнага стала маленькія крышталікі. Жэня, якая працуе тут шэсць гадоў з моманту пуску драгі, прызвычалася ўжо да выгляду алмазаў. Гэта яе паўсядзённая і, увогуле, даволі аднастайная праца — у гальцы канцэнтрату шукаць празрыстыя каменьчыкі і, падчапіўшы іх пінцэтам, апускаць у спецыяльную скрыначку. Але ў паўсядзёнасці гэтай тоіцца азарт старацеля. Як узрадавалася Жэня, калі на рагожцы стала ўбачыла алмаз у 22 караты. Гэта быў не «Рэгент», але амаль палавіна «Зоркі Паўднёвай Афрыкі»!

...У 1829 годзе на Крэставаздвільскім прыску на Заходнім Урале 14-гадовы хлапчук мыў пробы на золата і знайшоў бясколерны каменьчык, які здаў мінералагу-немцу. Так быў зафіксаваны першы ў Расіі алмаз, «Прамысловыя месцанараджэнні алмазаў у СССР невядомы. Выпадкі знаходжання алмазаў абмяжоўваюцца асобнымі знаходкамі яго на залатых і плацінавых прысках Урала, дзе пачынаюцца з палавіны 19 стагоддзя і да сучаснага моманту знойдзена ўсяго каля 250 штук. Акрамя Урала, знаходкі алмазаў вядомы таксама ў Сібіры (раён ракі Енісея)», — гэта радкі з савецкай тэхнічнай энцыклапедыі, выдадзенай у 1937 годзе. А ў 1938-ым была арганізавана першая ў СССР алмазная пошукавая экспедыцыя на Урале. Пошукі даволі хутка ўвянчаліся поспехам. Ужо праз восем год, адразу ж пасля вайны пачаў дзейнічаць прыск «Уралалмаз». Але буйныя карэнныя месцанараджэнні алмазаў былі адкрыты не тут, а ў Якуці — кімберлітавыя трубкі з вельмі высокім утрыманнем каштоўнага мінералу. Аб гісторыі

пошукаў сібірскага алмазаў напісаны сотні артыкулаў і кніг, а уральскія забытыя прэсай, хаця, з пункту гледжання спецыялістаў, яны маюць вялікую цікавасць. У Краснавішэрскім раёне Урала трапляюцца буйныя, пазбаўленыя афарбоўкі, празрыстыя камяні — тыя самыя, якія найбольш высока каціруюцца ў ювеліраў. 80 працэнтаў уральскіх алмазаў прыдатны для ювелірнага апрацоўкі (у Якуці толькі дваццаць).

Цяпер на прыску «Уралалмаз» працуюць чатыры драгі, раскіданыя на лясных рачулаках. Летам будучага года ўступіць у строй яшчэ адна, самая магутная. І дзякуючы таму, што яна будзе працаваць на палігоне з багатым утрыманнем мінерала, здабыча алмазаў у раёне намнога павялічыцца. Аб мясцовых перспектывах мне раскаваў галоўны геолог Вішэрскай геолога-разведчай экспедыцыі, у самым пачатку размовы з якім я ўхітрыўся трапіць у непрыемнае становішча...

— Прабачце, ваша імя, прозвішча?
— Бялоў. Уладзімір Барысавіч.
— Нешта знаёмае. Можна, пра вас недзе пісалі?
— Пісалі. За адкрыццё якуцкіх алмазаў я атрымаў Ленінскую прэмію.

Потым ён гаварыў:
— Мы выконваем нашу праграму-мінімум, няспынна забяспечваючы прыск новымі месцанараджэннямі. Але асноўнай сваёй мэты экспедыцыя яшчэ не дабілася. Справа ў тым, што да гэтага часу мы знаходзілі толькі россыпы і ніводнага карэнінага месцанараджэння. А яны абавязкова павінны быць недзе побач. Аб гэтым гавораць і тыя камяні, якія здабываюць драгі ў рэчках, і праўдзеныя магматызму, і прысутнасць пастаянных спадарожнікаў алмазаў — піропаў. Раён пошукаў вельмі цяжкі. Алмазы «водзяцца» ў суперкарэнічных горных пародах, а тут такія пароды пакрыты магутным слоём разбураных асадкавых. І кімберліты, магчыма, таксама разбураны на вялікую глыбіню. Каб выявіць іх, трэба ўгрызацца глыбока ў зямлю. Што ж, будзем угрызацца. Тэхнічна экспедыцыя аснашчана добра, геологі ў нас моцныя, у асноўным народ малады. І я думаю, што адкрыццё кімберлітавых трубак — з тых задач, якія трэба лічыць рэальнымі. Калікратныя тэрміны тут, зразумела, назваць немагчыма. А пакуль можна сказаць так: Краснавішэрскі раён мае шырокія перспектывы. І ў бліжэйшы час мы напэўна знойдзем новыя расшыпныя месцанараджэнні.

А. АРХІПЕНКА.
АДН.

ФІЛАТЭЛІСТЫЧНАЯ ЛЕНІНІЯНА

Першая марка, якая паклала пачатак паштовай Ленініяне, выйшла ў жалобны студзенскія дні 1924 года. Мастак І. Дубасаў адлюстраван на ёй відомы фотартрэт Ул. І. Леніна. Арттрэт быў заключаны ў жалобную рамку.

За мінулыя 44 гады ў нашай краіне выдадзена каля чатырохсот знакаў паштовай аплаты, прысвечаных Ул. І. Леніну. Дэвесце марак на ленінскія тэмы выпусцілі іншыя сацыялістычныя краіны. А параўнаўча нядаўна філатэлістычная Ленініяна ўзбагацілася маркай, якая выдадзена ў распубліцы Конга (Браззавіль).

Аб сюжэтах ленінскіх мініятур і іх філатэлістычных дадзеных раскавае марачны каталог-даведнік В. Карлін-

скага «Уладзімір Ільч Ленін».

У каталог уключаны ленінскія маркі, выпушчаныя ў СССР, Балгарыі, Чэхаславакіі, Польшчы, ГДР, МНР, Венгрыі, ДРВ і радзе іншых краін. Тэматычны раздзел каталога мае апісанне паштовых мініятур, прысвечаных жыццю і дзейнасці Уладзіміра Ільча Леніна. Маркі размяшчаны ў гістарычнай паслядоўнасці падзей, аб якіх яны раскаваюць.

Храналагічны прынцып размяшчэння матэрыялу ў каталогу (незалежна ад даты выпуску і серыйнасці) дазваляе аб'яднаць усе маркі, прысвечаныя адной і той жа падзеі. Яны быццам дапаўняюць адна другую.

Каталог выпушчаны Цэнтральным філатэлістычным агенцтвам «Саюздрук» Міністэрства сувязі СССР у сувязі з падрыхтоўкай да 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.